

1. Η Νομοθεσία της Μακεδονικής Δυναστείας (867-1056) και η σύγκρουσή της με τους «Δυνατούς»

Όροι κλειδιά

Πρόχειρος Νόμος – Επαναγωγή – Βασιλικά – Επαρχικόν Βιβλίον – Νεαρές – Προτίμηση γειτόνων και συγγενών - Αλληλέγγυον

α. Η νομοθετική δραστηριότητα

- Οι αυτοκράτορες της δυναστείας των Μακεδόνων **αναθεώρησαν** τη νομοθεσία των Ισαύρων (Συριακής δυναστείας, 717-802), με σκοπό να την προσαρμόσουν στις οικονομικές και κοινωνικές συνθήκες της εποχής τους.
- Οι δύο πρώτοι αυτοκράτορες της δυναστείας των Μακεδόνων (**Βασίλειος Α΄ και Λέων ΣΤ΄**) ασχολήθηκαν περισσότερο με τη νομοθεσία.
- Εκδόθηκαν οι παρακάτω **συλλογές ή νόμοι**:
 - **Πρόχειρος Νόμος**: Σύντομη παρουσίαση των νόμων σύμφωνα με τους οποίους διοικείτο το κράτος. Αντικατέστησε την **Εκλογή** [= η πρώτη συλλογή νόμων του Λέοντα Γ΄ (της δυναστείας των Ισαύρων), γραμμένη στα ελληνικά, με πολλούς ευνοϊκούς νόμους για τους αδύναμους].
 - **Επαναγωγή**: Εισαγωγή στον Πρόχειρο Νόμο. Καθόριζε με ακρίβεια τις αρμοδιότητες του αυτοκράτορα και του πατριάρχη.
 - **Βασιλικά** (60 βιβλία): Συλλογή νόμων με φανερά την επίδραση από τη νομοθεσία του Ιουστινιανού. Οι νόμοι αυτοί είναι προσαρμοσμένοι στις συνθήκες της εποχής τους.
 - **Επαρχικόν Βιβλίον**: Συλλογή νόμων που ρύθμιζαν τη λειτουργία των **συντεχνιών** της Κωνσταντινούπολης.
 - **Νεαρές**: Νέοι νόμοι που στόχευαν κυρίως στον **περιορισμό** της δύναμης των μεγάλων γαιοκτημόνων και της μεγάλης ιδιοκτησίας.

β. Νόμοι και αγώνας κατά των Δυνατών

- Ένα σοβαρό **πρόβλημα** που είχαν να αντιμετωπίσουν οι αυτοκράτορες της δυναστείας των Μακεδόνων ήταν **η αύξηση της ισχύος των Δυνατών**, που εκδηλωνόταν:
 - Με την επιδίωξή τους **να πάρουν τη γη των φτωχών** πολιτών.
 - Με την προσπάθειά τους **να αποσπάσουν προνόμια** από την κεντρική εξουσία.
 - Με την προσπάθειά τους **να καταλάβουν την κεντρική εξουσία** (τον αυτοκρατορικό θρόνο).
- Οι αυτοκράτορες της δυναστείας των Μακεδόνων ήθελαν, με τους νόμους τους, **να προστατεύσουν τους μικρούς ιδιοκτήτες γης** (ελεύθερους αγρότες), **γιατί**:
 - Οι ελεύθεροι αγρότες **υπηρετούσαν** στους στρατούς των θεμάτων.
 - Οι ελεύθεροι αγρότες **πλήρωναν φόρους**, που αποτελούσαν την κύρια πηγή εσόδων του κράτους.

- Τι **προέβλεπαν** οι νόμοι των Μακεδόνων για την προστασία των ελεύθερων αγροτών;
 - Να **προτιμώνται** (ως αγοραστές) **οι γείτονες και οι συγγενείς**, όταν πουλιόταν ένα κομμάτι γης. (**Προτίμηση γειτόνων και συγγενών**)
 - Να **επιστρέφονται** τα χωράφια, που είχαν πάρει παλιότερα οι Δυνατοί, στους προηγούμενους ιδιοκτήτες τους χωρίς αποζημίωση.
 - Να **απαγορεύεται η πώληση στρατιωτικών κτημάτων**. Οι κάτοχοι στρατιωτικών κτημάτων ήταν υποχρεωμένοι να υπηρετούν στον στρατό.
 - Να **περιοριστεί** η αύξηση της εκκλησιαστικής περιουσίας.
 - Να **πληρώνουν οι Δυνατοί τους φόρους των φτωχών του χωριού**, σε περίπτωση αδυναμίας των φτωχών (**Αλληλέγγυον**).

Ερωτήσεις

Βιβλίο, σελ. 51, ερωτήσεις: 1, 2, 3.

Επιπλέον:

1. Ποια είναι τα νομοθετικά έργα των Μακεδόνων αυτοκρατόρων;
2. Γιατί οι Μακεδόνες αυτοκράτορες ήθελαν να προστατεύσουν τους μικρούς ελεύθερους αγρότες;
3. Με ποιους νόμους προσπάθησαν οι Μακεδόνες αυτοκράτορες να προστατεύσουν τους μικρούς ελεύθερους αγρότες; Τι προέβλεπαν αυτοί;
4. Ποιες ήταν οι επιδιώξεις των Δυνατών;
5. Τι ήταν το «**Αλληλέγγυον**»;